

համար Կովկասում լինելիք ընտրու-
թիւնների ծրագիրը մշակող զբաթ
Պետական համար
րին մասնակցելու 1905 թ. օգոստոս-
ի 6-ի օրենքով Ռուսիայի ներքին
նախարարների ընտրողների համար
սահմանում է կարողութեան ցանց
որով կատարուում են զինավաճառ-
ընտրութիւնները: Բայց օրով հետեւ
Կովկասում զինավաճառ չկայ, այդ պատ-
ճառով նորդիկ յանձնաժողովն ընտրու-
նել է զինավաճառի հոգային տուրքը,
որպիսի ցանցը Կովկասի համար յանձ-
նաժողովն ընտրուել է երկու ան-
գամ պակաս համեմատում ներքին
նախարարների հետ: Այսպէս, եթէ ներ-
քին նախարարների համար կարողու-
թեան ցանցը համարում է 15, 000 ռ.,
Կովկասի համար այդ ցանցը պէտք է
հաւասար լինի 7,500 ռուբ. հոգային
տուրքին: Ընտրութիւնների համար
ժամանակ նշանակելիք լինողում է Կովկասի փոխարքային, իսկ այդ կա-
խումը կըլինի այն քանից, թէ երբ
կը վերականգնի անդրադարձիւնը Կով-
կասի այս կամ այն նախագիտում
է շրջանում: Ինչ նշանակում է երկուսի
է Գանձակի նախարարներն, ուր ներ-
կայումս տեղի են ունենում հայ-
թեքական ընդհարումներ, այդ նա-
նախագիտում հայերն է Թուրքիոյ ընտ-
րութիւնները պէտք է կատարեն
Ջուրջուկ, իսկ միւս աղբի ընտրողնե-
րը կարող են ըստ իրենց ցանկու-
թեան միանալ հայերի կամ թուրքե-
րի հետ, Յանձնաժողովը վերջացրել
է կանոնների մշակումը, որոնք ար-
դէն ներկայացում են Թագաւոր
կայսրին Կատարութիւն: Այդ կա-
նոնների հրատարակումը սպասում
է ունենալու անպակաս:

Կողմնակի աղբիւրից մեզ հաղոր-
դում են, որ մեր հայոց սինդը
Թիֆլիսի նոյնպէս հայոց կանոնա-
տարիս ինչ է ինչ գործերի համար
քննութիւն է կարգադրել և նշանա-
կել է քննիչ արժ. Ինչիկի վարչակա-
նին: Ինչ հիմանց վրայ սինդը քն-
նութիւն է նշանակում, և ինչ որ
ուղղումով պէտք քննութիւն պարզ չէ
և մեզ գէտ անայտ: Յամանայն գէ-
տ, եթէ Սինդըն արդարեւ քննու-
թեան անուշառ նշանակում լինի
թեմական իշխանութեան առաջա-
կութեանը, այնպէս դա անձնական
մասնաւոր գործ կարող է լինի բո-
լորովին զուրկ հասարակական նշա-
նակութիւնից:

Սոյն համարում լոյս ենք հանում
մեր Մանուկ Աբեղյանի մի փոքրիկ
աշխատութիւնը, որի վրայ դարձնում
ենք ընթերցող հասարակութեան ա-
ռանձին ուշադրութիւնը, մէկ որ այդ
աշխատութիւնը վերաբերում է մեզ
այնքան ցուր և հոգ պատճառող հայ-
թեքական կուսին, մէկ էլ որ այդ
աշխատութիւնն ամփոփելով իւր մէջ
հայ-թեքական շարքերութիւն-
ները հոյզ սկսած հակիրճ, բայց ընդ-
հանուր մասշնիկ և կոյնակով հաստա-
տում հայն ամենը, ինչ որ «Եւրո-Դա-
ր»-ը մինչ օրս ասել է դիտողութիւն-
ներ է արել ընդհարումների վերաբե-
րութեանը: Այդ հետաքրքրա-
կան աշխատութիւնից ասելի որոշում
է, թէ որքան միմիայն ու գործիչ ան-
տեղիական կամ կեղծաւոր են նրանք, որ-
ոնք հայ թաթարական ընդհարումնե-
րի մասին խոսելով եղբայրութիւնից
են խօսում. լաւ կըլայնեն են զըր-
անք, այդ թաթարները, իստք չու-
նենք:

—Մայրաքաղաքի թերթերի ասելով,
Թիֆլիսում լուրեր են պատում, որ
զարթ Վարձաձորի-Խաղիկը մենիւն-
է Պետերբուրգ և այլ են չի վերա-
դառնալ Կովկաս: Կրկն-Գրեյի և Մա-
րամայի հետապնդող վճռում է վերջ-
նականապէս:

—Գուշէթի գաւառի բնակիչների
կողմից մի պատգամաւորութիւն էր
եկել Թիֆլիս ինքնուր յանձնագրա-
տին, որ տեղական գաւառական
փոստաւարաւոր չլիտալիսի ու-
րել տեղի նախագահը հարաւոր
չի գտել յարգելու պատգամաւորու-
թեան խնդիրը:

—Անդրադարձի կուսան երկաթուղու
է մէջը այլ ծառայողների ձեռքակալում
է ներկայումս Մեհալիսի բանտում
է գտնուում Ա. Եւանդուլան, որը միւ-
նայն ժամանակ Թիֆլիսի քաղաքային
խորհրդի իրաւասէ: Եւանդուլան
այս օրերս նախագահական գաւառանի
պրոկուրորի միջոցով բանտից էր նա-
մակ է ուղարկել քաղաքային պաշ-
տանաւորութիւն: Զերեգովին որին
խնդրում է, որ քաղաքային խորհուր-
դը չըրկէ իրեն յարգանքի, իրեն յան-
ցաբարձի, որովհետեւ իրեն կատարե-
լակաւ անպաշտ է, թէ ինչու համար
է ինքը ձեռքակալում, և յոյս ունի,
որ, գործի քննութիւնից յետոյ պաշ-
տակից կը յալթիւսի ձեռքարկու-
թիւնը և կապալցուցուի, որ ինքը նրա-
տում է բանտում ամառն տեղի Այս
համակի վրայ Մեհալիսի բանտի կա-
ռավարչի արած ձեռնարկութիւնից և
ընտւում է, որ Ա. Եւանդուլանը ձեռ-
քակալում է իրեն անդրուկական
երկաթուղիների գործադուրի բերօնի
անդամ:

—Կիւրակի յունւարի 20-ին, Մոյր

նու եկեղեցում հոգեհանգիստ կատա-
րուել օգերային երկուսի հանգուցեալ
Պապականի համար
—Այս երկու օրս Թիֆլիսում ըս-
կուել են աների խաղաղութիւններ
ըր զինք զանգու. նպատակով Այն
տեղերը, որ խաղաղութիւններ են
կատարում շրջապատում և ներկայու-
նեցով, կապանքով և ստիկանեւ-
րով:

—Ա. Ի. Գալանթաբեանին ինչ է
տրուած Թիֆլիսում հրատարակելու
ուսուրէն ամենօրեայ մի թերթի «Kau-
kazskii Hayeren» անունով:

ԳԱՆՈՒՐ

—Գուրիա-Միոնթիլիայի թմոււմ
ժողովուրդը երկու վրացի քահանայ
Շիլիքիձէ և Մեդրեիձէ ղեկն են ի-
րենց հոգեւոր իշխանութեանը, յայտ-
նելով որ իրենք այլ ևս չեն ուղղում
մնալ հոգեւոր կրօնում մէջ:

—Հետեւալ մանրամասնութիւննե-
րն են հաղորդում Գուրիայի նոր
նշանակումը գաւառական յայտնի
Կեղամովի (Գեղաման) մահացու
կերպով վերադարձում մասին: Յու-
նուարի 26-ին Կեղամովի օրուայ ժա-
մը մօտաւորապէս 2-ին Գուրիայում
կառքով անցնում էր մայր տաճարի
մօտով: Վեց-ուժ անպաշտ անձեր
յանկարծ շրջապատեցին կառքը և
սկսեցին ատրճանակներ պարզել Կե-
ղամովի վրայ, Գեղամանից մէկը
զիպաւ դիմել, միւսը վզին, երրորդը
տախ. ծանր կերպով վերադարձեց
նաւ. կառքային կողքին նստած ըստ-
րամսիկը Վիրաւորին տարան զի-
նաւարակ հիւանդանոցը, իսկ վրայ
հասած զինուորների շրջապատեցին
հրապարակը և սկսեցին խուզարկել
այնտեղ գտնուած ըստը անձերի
Միլի մօտ գտան արձանակ, և նա
ուղեց փախչել, բայց խուզարկող
զինուորը հրապարակից արեց և
պահել նրան տեղն ու տեղը: Եզան
և ուրիշ սպանուածներ ու վերադար-
նեւ: Նոյն օրը զինքը հրոյ ձարակ
զորան մի շարք խառնութիւն թա-
րոնի և նախնական վարչութեան
մէջէն:

—Գուրիայում կատարուող խզի-
մութիւններն այնպիսի կերպարանք
են տակ, որ խաղող քանակութիւնը
սարաւարանք փակուում է քաղաքից
ով ուր կարողանում է Գուրիայի
միջոց լինել է փակուողներով, վաղա-
րեւում տեղ չկանալու պատճառով
շատերը բարձրանում են փաղաների
ամենքը:

—Վաղիկակապի գաւառի Մագա-
միտանից զինուոր օսերն ընդհա-
րում են ունեցել զորքերի հետ 39
օր սպանում և վերադարձում է:

—Ճանապարհների հաղորդակու-
թեան միջնադարից հետո մեջ մասնա-
ւոր դրամատիկերի կողմից մի ծրա-
գիր է ստացուել, որով մասնաւոր
կայ հարաւային Ռուսիայում երկա-
թուղի անցկացնելու հիմանց մինչ
Փոթի և Արմաւիր 1110 վերաւ տա-
րածութեամբ 220 միլիւն արժեքով:

ՌԻՍԻՆԻՍ

«Ա. Յ.»-ն արժանաւորաւ արդիւ-
րեցի իմացել է, որ Պետական Դու-
մայի անդամների ընտրութեան ա-
նամայն Ռուսիայում պիտի լինի մար-
տի 25-ը (Ռուսաց Աւետումն), իսկ
բացմանը՝ ապրիլի 15-ը:

—Ներքին գործերի միջնադար
շրջանակներն են ուղարկել նախնա-
պետներին որ յայտնեն իրենց կարծիքը
հրատարական շարժում մասին: Ներ-
կայումս միջնադարից հետո պատա-
կան է ստացել 45 նախնապետների,
որոնցից 18-ն անկախութիւնը բացա-
րաբար են հոյի ստանալութիւն-
նով, իսկ 27-ը՝ յեղափոխական ապի-
տակցուով: Առանց բացառութիւն
բոլոր նախնապետներին ասում են,
թէ անկախութիւն 17-ի մասին հետո
և մասնաւորապէս քաղաքական ձեռքա-
կալումներին ներքին շինութիւն
ստանալուն նրանց մէջ թէ որն է
թիւրաբար անցնող պրոպագանդան և որը
արդիւն է: («Յ.»):

—Պետական ինքնադարանի գոր-
ծունեւթիւնը իւր այժման հիմունք
կողմից կըլինի ընդհանուր Դումայի
միջ մի ամիս տառձ և ապա նա կը
բացուի նոր հիմունքներով որպէս
կիւրի պալատ: Այդ մի ամսուայ ըն-
թացումը Պետական ինքնադարանում
ոչ մի օրինակով չէ քննուել:

—«Echo de Paris»-ի Պետերբուրգի
թղթակիցը հաղորդում է, թէ յետա-
գաւորութիւնն ամեն կողմից ստաձ
է զուտ: Բոլոր բանտերը լցում են,
ուստի հարց է յարուցում նորերը
չենելու մասին: Այս օրերս Ռիգո
էին ուղարկել երկու հազար կիւն,
բայց հետագիւր ստացան այն տեղից,
թէ ամբ ուղարկել, բոլոր բանտերը
կ'ենա «Է.»:

—«Zocal Anzeiger»-ի թղթակիցը
Պետերբուրգից գրում է, թէ այսօ-
րերս Ֆելլինում մասնաւոր են գաւա-
րարել 53 հոգի շարքին մասնակից
լինելու պատճառով: Զուր տեղն էին
հրաքակալումները ծնկադրուելու
պիտուում ուստի արդար զբաթ Սիլվեր-
այից: Ամեն ինչ գուր էր: Միւս օրը
նրանց բոլորն ձեռնաքղ կապում լին

ալիք տարան: Հին ստորոտին անդէն
պատրաստում էր ընդհանուր գե-
րեման: Բազմութիւն էստոնիկներ և
կէկ էին այդ տարածիկը տեսարանը
գիտենք: Երբ դատաւարութեան ժողով
տեսան գերեմանը, դուրսդարձ
և հեկեկալով նորից արեւելին Սի-
վերին, որ մասնաւոր պատմիք փո-
խարին գիթ մշտական ստանա-
կիւր աշխատանքով: Սակայն զբա-
պատարանն այն եղաւ, որ հրաւո-
յեց զինուորներին խփել: Առաջին
կարգը կանգնած էր երեսը զեպի գե-
րեման: Լուսեց հրապանաձգութիւն
և ստեղծի տարակի, բայց ամենը
չէին սպանում: Երկրորդ անգամ
խփելուց վերադարձան իւր մասնա-
26 մարդ գնդակահարուեցան տանց
դատարանին, ի թիւս որոնց և եր-
կու պատմիք 15 և 17 տարեկան
սպանուելու պատճառով գնդակահա-
րուեցին, որ նրանց հայրենի անկեղծից
գնդակ էին բաց թողել մի աղայի
(քայ): Ֆիլադելփոսիականից մի քա-
նակին, որոնց թմոււ կանանց և երե-
կաններին, գանահարում են, մինչև
200 հարսւած տարով: («Յ.»):

Միլի մի քանակութիւն է
—Յունուարի 23-ին մի վարոն
սակ է ուղարկում Արտատանան
ընթացիկ տոկոսները վճարելու հա-
մար:

—Բիւրոկրատիական շրջաններում
ասում են, որ, եթէ վերջնականապէս
վճարել քննութիւն նշանակել Լեհա-
տանում, այդ կըլինի անհասկա-
րազ և անհասկալի: Բարձրագույն շրջա-
նում շատ են գնահատում Կուզ-
միսկու ետանդն ու անկողնապա-
հարկները, որ նա ցույց է տուել
հարգում և Օրդուայում քննութիւններ
անկելու: («Յ.»):

—Հատաւոր արդիւնքերից հաղոր-
դում են «Յ.»-ին, որ Կուզմիսկու
Օրդուայում արած քննութիւնն անկեղծ
գիրք շատ արդիւն է պատրաստում: Այդ
տեղիկակցից հասարակական մեծ նը-
շանակութիւն հարաւային Ռուսիայում
տալին է ոչ թէ Կուզմիսկու արդիւն-
արացիայի գործը նկարագրելու, այլ
Կուզմիսկու վրայուր քաղաքներից մէ-
կինը: Ինչո՞ւ արդիւնքաւորութեան այն-
տեղ մեծ դեր է կատարել յեղափո-
խական շարժումը քաղաքային գոր-
ծում: Այդ տեղիկակցից ասում է և
պատրաստ կըլինի փարտաւոր կիւրի:

—Ինչո՞ւ յայտնի բանակներ
ստան «Միւնիստր» և ընդ., ինչպէս
հաղորդում է «Եւր. Շեմ»-ը, նամակ
է ստացել ուսու յեղափոխականների
կոմիտեից, թէ մասնաւոր է դատա-
ւարարում այն պատճառով, որ
փոք տալով ուսուց կատարու-
թեան միջոց տուեց նրան իւր քա-
ղաքականութիւնը շարունակելու:

—Լուր կայ, որ լուսաւորութեան
միջնադարից հետո ասում է Սիւ-
ֆերուրում ժողովրդական համալ-
սարան բանալու նախախիճը:
—Դեռ Գորոխովը փոխարքայ
է նշանակումը հետոյ «Արեւելում», և
նրան արուած է շատ մեծ լիպորու-
թիւն: Նա իրաւունք ունի անկեղծա-
պէս հաղորդակցուելու ունենալու
թագաւորի հետ: Հետո ասում են
շրջանակների և խաչերի մեծ պաշտը
այստեղին և զինուորներին իւր հա-
յեղութիւնում բաժանակելու: («Յ.»):

—Փետրուարի սկզբին Պետեր-
բուրգ են կանչուած բոլոր ընդ. նա-
նապետներին: Ստան մասնակցե-
լու են ինչպէս միջնադարերի խոր-
հուրդներ, նոյնպէս և Պետական ինք-
նուրի ներքին և ոչ միայն իւրա-
քանչիւր ընդ. նախնապետի: շրջա-
նին պատկանող, այդ և ընդհանուր
պետական հաղորդը քննելու համար
միջնադարից խորհրդի և ընդ. նա-
նապետներ միացան Նիւտուրը վերջ-
նականապէս պիտի որոշեն, թէ ինչ
միջոցներով և ինչ նախնապետներով
կարելի է գործնականապէս նորո-
գաւանք մտնելը: («Յ.»):

—Դեռ ևս Սիլվատուրիկ-Միլի-
կու օրով, երբ սկսեցին վերադար-
ձնել քաղաքական գործերով արտ-
ուածներին, պարզուեց, որ շատ
աղտորութեան մասին ստակականու-
թեան փրկարանմանում անկեղծ-
թիւն չկայ, թէ նրանք ուր են ար-
տարում: Այն ժամանակ այդ հա-
մանքը լուր լինին տալին: Այժմ
րանից երևում է, որ հանդուցեալ
Պեկէն տանձին գաղտնի գիւտա-
տուն է ունեցել, որի մասին բացի
իրեն հանդուցեալ միջնադարին մօտիկ
մարդկանցից, ոչ ոք անկեղծութիւն
չէ անցրել: Ան այժմ յայտնի է, թէ
ինչ մարդիկ էին ընկնում այն գի-
ւտարանի և այնտեղ մտնելու հա-
մար: Ինչով էին իրավարարում: Այդ
առթիւ խիստ դառնի կերպով քն-
նութիւն են անում, որ երևան սի-
տի հանձն շատ հետաքրքրաւոր մա-
րամասնութիւններ:

—Մօտ ապագայում, ինչպէս, հա-
ղորդում է «Ե. Յ.»-ն, օրէնք պիտի
հրատարակուի, որի հիման վրայ ա-
մեն մի քաղաքական սպանութիւն
գործող կամ սպանութեան գործ-
ողը դատարանական գաւառանի պի-
տի յանձնուի գործարկելով պատե-
րալիկան ժամանակի օրէնքները,
արդիւնք մասնաւոր պատիւ:

—Անցեալ զեկտեմբերի 23-ին
համարում ժամանակաւոր զինուո-

րական դատարանը մասնաւոր պատ-
մի էր դատարանի փոխանակ-
գապիւս Բուդապեշտին սպանութեան
համար բանտը Կատարին և գիւրա-
ցի Կուզմիսկու: Նրանց կարելու
համար քաղաքում դաժնձ չգտնուեց,
ուստի յետոյ վճարելու գնդակահար-
ելու օրինակը արգելում կանչուե-
ցին մասնադատներին: Երբ ուղե-
ցին նրանց ձեռնաքղ սիւններէ կա-
պիւր արան հրաժարուեցին, ասելով
թէ հանգիստ, առանց ձեռնաքղ կա-
պիւր էլ կարող են մահ ընդունել:
Սակայն ժողովրդի պահանջմամբ
ձեռնաքղ կապեցին Յետոյ սկսեցին
աչքերը կապել: Մասնադատները
դուր գէմ էլ բողբոքեցին: Առաջին
հրապանաձգութիւնից յետոյ նրանց
զրուեցին կտի ընկան, բայց Կատար
են նորից բարձրադրուել երկրորդ ան-
գամ խփեցին, և ամեն ինչ վերջա-
ցաւ: («Ե.»):

—Մոլդաւիացիք թերթերը հա-
ղորդում են, որ հիմնուելու է գաւա-
նութիւնների միջնադարութիւն:
—Կիւրից հետադարձ են «Եւր.
Տո.»-ին մասնաւոր գաւառաւորում
16 տարեկան Գալապիւս յանգնեցին
իր թէ այն է, որ նա փորձել է ա-
գաւակ իւր ձեռքակալումը ընկերին,
բայց իրօք միայն սպանուեց և բը-
տանցը միայն ուղեկցող ստակա-
նին: Նա համար նախնապետը
վճարում է 3 ամիս բանտարկել նրան,
բայց յետոյ բարձրադրուելու են նա-
նապետութեան թուլութեան համար,
և Զարուստիւր այդ արածից քաղաքա-
կան գործ են շինում, իսկ հետեւին
էլ—մասնաւոր պատիւ:

—Նոյն լրագրի հետադարձ են
Լեդուրից. Ստոկհոլմից հետադարձ
են, որ գրութիւնը Ֆինլանդիայում
վաւ է Կուզմիսկու պաշտարար քո-
րուում է, ստիկար-վերտուրներ
սպանում են, որ ընդհանուր գործա-
գու կանեն, եթէ կատարութիւնը
չընդունի միայնաւոր կառուելու: Մի
և նոյն ժամանակ մայրաքաղաքը
պահանջում են, որ բոլոր ֆինլան-
դացիները, 21 տարեկանից սկսած,
ընտրութեան իրաւունք ունենան:
—Ինչպէս յայտնի է, համալսա-
րանական «Moc. Bst.» լրագրից կա-
պալով է արուած Գրեյմուտին, իսկ
այժմ մասնադատ լինելու կըլին համա-
լսարանի վերադարձնող թերթի հրա-
տարակութեան իրաւունք, և խմբա-
գրի ընտրութիւնը կարողանալ կըլինի
համալսարանական պրոֆէսորների
խորհրդից: («Օ.-Ու. Յ.»):

ՄԱՍԻՆԻՍ ԵՐԻՐԵՐ

Ընթերցողները, երկի, չիւում
են անցեալ հոկտեմբերին Կրեմ-
նուրում տեղի ունեցած ծովային ու
ցամաքային զորքերի յուզողներով,
որոնք իրենց ժամանակին արտասո-
վար կերպով ցնցեցին ամբողջ Ռու-
սիան: Այս խուզումներից մէջ
մեղադարտ ճանաչանքների գա-
տը տեղի է ունենալու մօտ օրերս,
և այդ հանգամանքը կարանուր նա-
ւաթիւնին հարկադրել է «Յ.»-ին
«Յ.» թերթի խմբագրութեան մէջ
մեղադարտ ճանաչանքների գա-
տը տեղի է ունենալու մօտ օրերս,
և այդ հանգամանքը կարանուր նա-
ւաթիւնին հարկադրել է «Յ.»-ին
«Յ.» թերթի խմբագրութեան մէջ
մեղադարտ ճանաչանքների գա-
տը տեղի է ունենալու մօտ օրերս,
և այդ հանգամանքը կարանուր նա-
ւաթիւնին հարկադրել է «Յ.»-ին

Անկախութիւնների իսկական
պատճառները ծագելու ծովային
իշխանութեան նպատակը կալա-
նում է նրանում, որ, նրանց բա-
ցարուած գնդերով, անմիջապէս
հրապարակ է գալու նոյն իսկ ծո-
վային իշխանութեան պատգա-
մները շատերի պատասխանա-
տու լինելու հանգամանքը բոլոր
կատարականների համար:
Եւ արդիւնք ամբողջ յանգնա-
քը ձգուի հասարակական վրայ
և իշխանութեան գրեւ զանազան
արտաքին շինութեան, ինչպէս
բարձրագույն, նախնապէս և ստո-
ւոր կառավարչներին, թէ մինչև
խուզումների ժամանակ, բարձր-
ագույն իշխանութիւնը մեղադրուած
նախնապետներին չիտալարեց հրա-
ւորել քաղաքային կառույցան-
ներ և ինչն է նշանակելու գի-
ւտարականներ, որոնք որպէս
պաշտպաններ պիտի է երևան ձեռ
համար միայն:

Որքան իրաւացի է ու արդար
մեղադարտ համարումը նախնապե-
տների պատճառը քաղաքային իր-
գուշակ հասարակաւորանքի ունենա-
լու նկատմամբ, նոյնքան և հասկա-
նակ է ծովային իշխանութեան մի-
ւութիւնը: Փոքր բ

